

(وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:) أَنْظِرُوا إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِينَ فِيهَا، الصَّادِقِينَ عَنْهَا، فَإِنَّهَا وَاللَّهِ عَمَّا قَلِيلٍ تَزِيلُ النَّوَى السَّاكِنَ، وَتَفْجَعُ الْمُتَرَفِّعَ الْأَمِينَ لَا يَرْجِعُ مَا تَوَلَّى مِنْهَا فَأَدْبَرَ، وَلَا يُدْرِي مَا هُوَ أَتٍ مِنْهَا فَيَنْتَظِرُ، سُورُهَا مَشُوبٌ بِالْحُزْنِ، وَجَلَدُ الرَّجَالِ فِيهَا إِلَى الضَّعْفِ وَالْوَهْنِ، فَلَا تَغْرَنَكُمُ كَثْرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا، لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا.

رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً تَفَكَّرَ فَاغْتَبَرَ، وَاعْتَبَرَ فَأَبْصَرَ، فَكَأَنَّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الدُّنْيَا عَنْ قَلِيلٍ لَمْ يَكُنْ، وَكَأَنَّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الْآخِرَةِ عَمَّا قَلِيلٍ لَمْ يَزَلْ، وَ - كُلِّ مَعْدُودٍ مُنْقَضٍ، وَ كُلِّ مُتَوَقِّعٍ أَتٍ، وَ كُلِّ أَتٍ قَرِيبٍ دَانٍ -

مِنْهَا: الْعَالِمُ مَنْ عَرَفَ قَدْرَهُ، وَ كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ لَا يَعْرِفَ قَدْرَهُ، وَ إِنْ مِمَّنْ أَبْغَضَ الرَّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ، جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ، سَائِرًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الدُّنْيَا عَمِلَ، وَ إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الْآخِرَةِ كَسَلَ، كَأَنَّ مَا عَمِلَ لَهُ وَاجِبٌ عَلَيْهِ، وَ كَأَنَّ مَا وَنَى فِيهِ سَاقِطٌ عَنْهُ.

وَ مِنْهَا: وَ ذَلِكَ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ إِلَّا كُلُّ مُؤْمِنٍ نُومَةٍ، إِنْ شَهِدَ لَمْ يَعْرِفْ، وَ إِنْ غَابَ لَمْ يُفْتَقَدْ أَوْلِيكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى، وَ أَعْلَامُ السَّرَى، لَيْسُوا بِالْمَسَابِيحِ، وَ لَا الْمَدَابِيحِ الْبُدْرِ، أَوْلِيكَ يَفْتَحُ اللَّهُ لَهُمْ أَبْوَابَ رَحْمَتِهِ، وَ يَكْشِفُ عَنْهُمْ ضُرَاءَ نِقْمَتِهِ.

أَيُّهَا النَّاسُ، سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يُكْفَأُ فِيهِ الْإِسْلَامُ كَمَا يُكْفَأُ الْإِنَاءُ بِمَا فِيهِ، أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعَادَكُمْ مِنْ أَنْ يَجُورَ عَلَيْكُمْ، وَ لَمْ يُعْذِكُمْ مِنْ أَنْ يَبْتَلِيَكُمْ، وَ قَدْ

قالَ جَلَّ مِنْ قَائِلٍ: إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ. قالَ السَّيِّدُ الشَّرِيفُ: أَمَّا قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُّ مُؤْمِنٍ نُومَةٌ، فَإِنَّمَا أَرَادَ بِهِ الْحَامِلَ الذِّكْرَ الْقَلِيلَ الشَّرِّ، وَالْمَسَايِيحُ جَمْعُ مَسِيحٍ، وَهُوَ الَّذِي يَسِيحُ بَيْنَ النَّاسِ بِالْفَسَادِ وَالنَّمَائِمِ، وَالْمَذَابِيحُ جَمْعُ مَذْبَاحٍ، وَهُوَ الَّذِي إِذَا سَمِعَ لِغَيْرِهِ بِفَاحِشَةٍ أَذَاعَهَا وَنَوَّهَ بِهَا، وَالْبُدُرُ جَمْعُ بَدُورٍ، وَهُوَ الَّذِي يَكْثُرُ سَفَهُهُ وَ يَلْغُو مَنْطِقَهُ.

در تشويق به زهد

روش برخورد با دنیا

ای مردم! به دنیا چونان زاهدان رویگردان از آن، بنگرید، به خدا سوگند! دنیا به زودی ساکنان خود را از میان می‌برد، و رفاه‌زدگان ایمن را به درد می‌آورد، آنچه از دست رفت و پشت کرده هیچگاه بر نمی‌گردد، و آینده به روشنی معلوم نیست تا در انتظارش باشند. شادی و سرور دنیا با غم و اندوه آمیخته، و توانایی انسان به ضعف و سستی می‌گراید، زیباییها و شگفتیهای دنیا شما را مغرور نسازد، زیرا زمان کوتاهی دوام ندارد. خدا پیامرزد کسی را که به درستی فکر کند، و پند گیرد، و آگاهی یابد، و بینا شود، پس به زودی خواهید دانست که آنچه از دنیا وجود داشت از آن چیزی نمانده، و آنچه از آخرت است جاویدان خواهد ماند،

هر چیز که به شمارش آید پایان پذیرد، و هر چه انتظارش می کشیدید خواهد آمد، و آن چه آمدنی است نزدیک باشد.

ارزش عالم و بی ارزشی جاهل

دانا کسی است که قدر خود را بشناسد، و در نادانی انسان این بس که ارزش خویش نداند. دشمن رویترین افراد نزد خدا کسی که خدا او را به حال خود واگذاشته تا از راه راست منحرف گردد، و بدون راهنما برود، اگر به محصولات دنیا دعوت شود تا مرز جان تلاش کند اما چون به آخرت و نعمتهای گوناگونش دعوت شود، سستی ورزد، گویا آنچه برای آن کار می کند بر او واجب و آنچه نسبت به آن کوتاهی و تنبلی می کند، لزومی ندارد.

سخنی از آینده

و این روزگاری است که جز مومن بی نام و نشان از آن رهایی نیابد، در میان مردم است او را نشناسند، و در میان جمعیت که نباشد کسی سراغ او را نگیرد، آنها چراغهای هدایت، و نشانه های رستگاریند، نه فتنه انگیزند و اهل فساد، و نه سخنان دیگران و زشتی این و آن را به مردم رسانند، خدا درهای رحمت را به روی آنان باز کرده و سختی عذاب خویش را از آنان گرفته است. ای مردم! به زودی زمانی بر شما خواهد رسید که اسلام چونان ظرف واژگون شده، آنچه در آن بود ریخته می شود ای مردم! خداوند به شما ظلم نخواهد کرد و از این جهت

تامین داده است اما هرگز شما را ایمن نساخت که آزمایش نفرماید، چه این سخن از آن ذات برتر است که فرمود: در جریان نوح پیامبر نشانه‌هایی است و ما مردم را می‌آزماییم (مومنون، آیه 30) هدف امام از جمله (کل مومن نوبه) یعنی گمنام و ناشناخته می‌باشند و جمله (المساییح) که جمع مسایح می‌باشد کسی است که در میان مردم و غیبت کردن و گناه و فساد سرگرم است و کلمه (المذاییح) که جمع مذیاع است کسی است که چون حرف زشتی را بشنود رواج می‌دهد و (البذر) جمع بذور کسی است که بسیار نادان و بیهوده‌گو می‌باشد.